

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Castitatem non esse omnino naturae contrariam, ut plerique dictitant cap.
xxvi

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

lebs euangelii libertatem. Hinc est quod is terram
 promissionis obtinuit coelebs, quam Moses maritus
 tus, quantavis sanctitate pollens, attingere non po-
 tuit. Ad id pertinet etiam Helix, & Helisei coelibas
 tus, quum nusquam legatur ante euangelium, ab
 ullo alio, præterquam ab his mortuos ad uitam sus-
 cille reuocatos. Præfigurabant hi quidem euange-
 lium, & euangelizantium castitatem: quorum est ex-
 citare mortuos, effugare dæmones, & alia ualde
 mirabilia facere. Addas & his, si placet, Ieremiam:
 cui ex diuino mandato nec uxor nec liberi fuerant:
 quum, & ipse uere Christi sacerdotium præsignaret,
 quem clarissime præcinit esse uenturum.

Castitatem non esse omnino naturæ con-
 trariam, ut plerique dicunt.

Cap. XXVI.

Sed iam de Sinagoga egressi disceptemus de in-
 ceptis de eo, quod a multis dubitatur, id est, an
 contiueri se a uenere sit impossibile? & quid
 ualeant utrinque argumenta noscamus. Neque es-
 nim uiro prudenti tam uerbis, et opinionibus quàm
 necessariis rationibus, et scripturarum testimoniis con-
 uenit assentiri: quoniam opinio sæpe fallitur, ratio,
 si uera est, semper immota manet. Primo ergo
 sciendum est, a magnis, et eruditis philosophis, et
 ab ipso etiam Epicuro, quem mollem, et uoluptu-
 arium appellamus, uoluptatum genera trifariam so-
 lere distribui: partim in naturales, et necessarias, par-
 tim in naturales tantum. Naturales, et necessarias
 dicunt esse, edendi, bibendi, dormiendi, quæ fa-
 ciunt necessario ad conseruationem naturæ. Natu-
 rales uero tantum appellant, acquirendi, ulciscen-
 di, et coeundi libidinem, et eiusmodi, quarumuis

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

ex ingenio, & opinione cuiusque, uel magna, uel parua, uel nulla reputatur. Ex qua quidem distinctione, quæ sic inter omnes constat, facile intelligere possumus continentiam esse minime impossibilem, quum nec ipsi Epicuro libido ueneris uisa sit inter necessitates naturæ cōnumeranda. Et enim si castitas eadem ratione se haberet ad hominem, sicut abstinentia cibi, & somni, & eiusmodi necessitates, quas ita sibi hominis natura necessario comparauit, ut absque illis homo naturaliter diu esse non possit: nempe sic necessitati ueneris uenia danda esset, sicut & cibi, & somni. Venter enim ut ait Seneca, præcepta non audit, poscit, queritur, nec nisi satur dimittitur. Sed longe aliter res se habet in hac uoluptate: nam usu ueneris multi sua sponte perpetuo abstinent: multi uel metu, uel pudore, multi inopia foeminarum, & tandem nullum ex eo sentitur in hominis natura dispensandum: quinimmo ad incolumitatem, & longitudinem uitæ plurimum confert: quoniam libidinis usus (quod nemo negat) uitam efficit breuiorem, sicut de passere legitur, cui minimum uitæ præcunctis uolucris, nimia, & immoderata salacitas affert: mares nanque (ut scribit Plinius) negant anno diutius uiuere. Quamobrem id esse uerissimum putes, quicquid aliquando medici in contrarium senserint aut suaserint, quibusdam ad remedium ualeudinis, quibus in eo minime assentiendum esse existimamus. Sed de hac ualeudine ipsi uiderint, nos hic de necessitate solummodo disputamus, negantes libidinem esse tantæ necessitatis, ut ab ea homo se continere non possit, si uelit. Et enim si recte perpendamus libidinem istam uoluptuose coeundi, non tam à naturali necessitate, quam ex superfluo humore, qui nimio cibo, potuque colligitur: in homine ut in ceteris animalibus prouenire uidebimus. Vnde Aristoteles adducens rationem, quare esurientes, & sitientes non pudeat cibum & potum palam sumere, et rei ueneræ poscere concu

bitum pudeat, dicit ex eo procedere, quod quia ceterae res naturae necessariae sint, libido haec non necessitatis, sed incontinentiae potius signum esse uideatur. Quis enim non uidet, quod si uerum esset, quod ueneris uolentia omnino superari non posset, sicut nec illae necessitates, quas nuper dicebamus: nullum iam uirginem, aut castum haberi pro certo posse; nullumque pudorem in usu ipso ueneris, fore: sicut neque ceteris naturae usibus inest.

Verum quoniam nemo est sanae mentis, cui perspicuum, & exploratum non sit, et semper antea, et in praesenti quoque esse permultos continentissimae uitae homines, iniquam est disputare, et iniquius aduersari, id muneris nulli contingere posse, neque ullo pacto spectare ad uoluntatem nostram liberam: qua sumus Dei munere praediti. Quod uero ad appetitum libidinis attinet, eum quoddem naturalem, et omnibus animantibus communem, et praesertim homini esse non negamus. Quamquam Cicero Stoicorum sententiam secutus, nihil horum naturale, dicat, sed omnia opinione, et iudicio esse suscepta: quando non uideatur esse naturale, quod uarium, et inaequale sit: quodque possibile, et impossibile, facile, et difficile, pro ut ingenium cuiusque est: et prout quaeque consuetudo, et praesumpta opinio uel imbecillum, uel fortem reddit. Sed si namus hic Stoicos et Peripateticos inter se contendere, nos concedimus (ut cuique fuerit) libidinem ipsam coeundi certo plane modo naturalem esse, quatenus eius opera genus animantium propagetur: at negamus esse ex necessitate naturae, ut quis uenerorum uoluptate care re nullo modo possit. Sed ne quis modo probationes nostras, ut inanes, et imperiti homunculi naenias risu iocose que fortassis excipiat, ac contemptibiliter aspernetur, audiat is quae so nec contemnat principem peripateticorum Aristotelem philosophorum ipsorum quasi Deum, pro parte nostra sic accuratissime differentem. Ira inquit et libido homini maxime naturalia sunt, sed ira

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

magis quam libido, et propterea magis dedecere hominem non posse sese a libidine, quam ab ira temperare: multoque turpiorem incontinentiam circa libidinem, quam circa iram esse: atque eo magis, quod nemo ueneris rebus utitur dolens: qui uero per iram peccat, peccat dolens. Haecenus ille. Ex quibus sane patet, utrumque, iram scilicet et libidinem, ita naturale esse, ut uoluntarium sit tamen. Quare si uolumus, et hanc, et illam possumus expugnare, ac domitas reddere, illam quidem placabilitatis, hanc uero continentiae uirtute. Praclare dicit Chrysostomus, non in natura, sed in uoluntate mentis nostrae sita esse, tam quae ad uirtutem, quam quae ad uitia pertinent. At qui modo non ab re fortasse fuerit, ad percipiendam dilucidius huius re ueritatem, hic rursus adducere illum ipsum philosophum Aristotilem de his ipsis rebus sic in suis ethicis disceptantem. Ait enim duplicem esse uirtutem, intellectuam, et moralem, quarum alteram doctrina, et traditione uult addisci: alteram longo usu, et consuetudine acquiri. Quae moralis iccirco dicitur, quia more, et consuetudine constat, potius quam natura: nam nullam nobis in esse uirtutum moralium a natura sola satis conpertum est, sed acquiri externis officiis, et diuturna consuetudine. Sicut enim ex capacitate multi cibi, et ex tolerantia multorum laborum efficitur robustissimus: sic in uirtutibus moralibus, abstinendo, et continentendo efficitur temperati, et contra omnem libidinem ac uniuersa uitia fortissimi.

Quantum ualeat usus, et consuetudo in his etiam quae naturalia sunt.

Cap. XXVII.

Libido ergo, ira, cupiditas, laetitia, timor, tristitia, et id genus alia, etsi sint animi passiones, non